

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 11.

V Ljubljani, 17. sušca 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Ōrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Kdo se zavzema za učiteljstvo? — Naš denarni zavod. — Šolstvo v koroških Slovencih! — Trnje in osat. — Poziv učiteljstva proti klerikalizmu v Istri. — Dopisi. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Inserati.

Kdo se zavzema za učiteljstvo?

Nujni predlog glede uravnave kongruie za katoliško duhovščino, ki je bil sprejet v seji državne zbornice dne 10. pret. mes. z večino glasov — glasovalo je zanj 228 poslancev — se glasi: C. kr. vlada se pozivlja, da čimprej gotovo pa še v tem zasedanju, predloži načrt zakona glede uravnave kongruie za katoliško duhovščino v pastirski službi. Ta načrt se naslanja na načela: 1.) Najmanjši dohodek samostojnih dušnih pastirjev in kaplanov naj se določi stanu primerno, kakor to zahtevajo današnje življenjske razmere in vrednost denarja itd.

Ne zavidamo duhovščini, četudi si uredi svoj gmotni položaj po nebeškem vzorcu. Vkljub temu mora človek prav od srca kleti vse tiste, ki — dasi v to poklicani! — tako zanemarjajo rešitev regulacije učiteljskih plač. In zakaj kličemo vraga nanje?

Učiteljstvo je zapostavljano bolj nego vsi drugi stanovi skupaj. Nikogar ni, ki bi se zavzel zanj resno in odločno. Vsi »višji« šolniki niso še nikoli vzeli v pretres učiteljskega gmotnega stanja, ti si samo izmišljajo nove naredbe in odloke in grmadijo ukaz na ukaz, da se dela človeku črno pred očmi. Ne pregrešimo se proti nobeni božji in cerkveni zapovedi, ako rečemo, da ni c. kr. deželnega in okrajnega šolskega nadzornika, da ni c. kr. dež. šolskega referenta, da ni ministra in državnega poslanca, ki bi imel toliko srca za učiteljstvo, da bi zastavil njemu v prid svojo vplivno besedo in deloval vztrajno toliko časa, da mu pribori zakonito zajamčene dohodke. Vse te ljudi bi treba posaditi na zatožno klop, ker od veka do veka greše proti § 55. drž. šol. zakona!

Src nimajo! Sami so siti, zato ne poznajo bedel

Povsod je učiteljstvo zapostavljano. Nikogar nima, ki bi ga zagovarjal. Tlačiti ga pomagajo celo tisti, ki bi ga morali zagovarjati. Ako se le kdo gane, že ima disciplinarno preiskavo na vratu.

To je obupno, strašno, neznosno! Nejevolja je prikipela do vrha! Ne bo dolgo, ko udari na dan z vso silo tlačenega in izsesanega proletarca!

Škof se potega v svoji škofiji za najslabšega, moralnih deliktov krivega kaplančka, ki zasluži palice in še kaj huj-

šega. Za učiteljstvo se ni zavzel še noben nadzornik, kaj li kdo izmed onih, ki so še več? Mnogi še ne vedo, da eksistira v deželah učiteljstvo, ki strada v pravem pomenu besede.

Poznajo samo tiste paragrafe, ki z njimi lahko pritiskajo učiteljstvo — § 55. nečijo poznati.

Za vse imajo denarja dovolj: za zamorčke, za salezijance, za raznovrstne družbe, za nepotrebne športe, za vsa potrebna in brezpomembna društva — samo za učiteljstvo ga nil! Za razno morilno orožje mečejo milijone in milijarde, za učiteljstvo, ki stori največ v blagor in procvit človeške družbe, se ne zmeni nihče. Občinski svet ljubljanski dovoljuje podpore za nepotrebno cerkev na Barju ter s tem podpira najbogatejšega kapitalista na svetu — rimsko cerkev, ki premore več, nego je vredna vsa Avstrija s poslanci vred. Kaj bi se neki zgodilo, če bi prosilo učiteljstvo — draginjske doklade?!

Učiteljstvo ženejo v obup! — V tem težkem položaju ni nič čudnega, ako začena učiteljstvo študirati — Marksa!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom,

Promet do konca svečna 1905 K 26.550.72.

Šolstvo v koroških Slovencih!

(Koniec.)

Edino navidezno koncesijo so materinščini milostno dovolili z odlokom dež. šolsk. sveta koroškega z dne 26. septembra l. 1890., ki določuje, da se mora slovenščina kot obligaten predmet poučevati po tri ure na teden. Izdelali so celo specialni učni načrt za pouk slovenskega jezika. Toda čujte! Koncem omenjenega odloka je dostavek, da naj oni roditelji, ki hočejo svoje otroke oprostiti slovenskega pouka, to naznanijo šolskemu vodstvu pismeno ali ustno, lahko tudi o priliki šolskega popisovanja.